

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΠΡΟΣΦΑΤΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΣΤΗ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ ΟΑΕΔ – Όραση, Αμοραλισμός, Εγκληματικότητα & Διαπαιδαγώγηση (του Γιώργου Μαυρουλέα)

Το πρόσφατο περιστατικό στη σχολή του ΟΑΕΔ με το νεαρό που άρχισε να πυροβολεί αδιακρίτως προς συμμαθητές του και στο τέλος αυτοκτόνησε «σόκαρε» την ελληνική κοινωνία. Όμως αυτά τα περιστατικά καθώς και άλλα πιο σοβαρά που το πιθανότερο είναι ότι θα εμφανισθούν αλλά και η δραματική αύξηση της εγκληματικότητας, κανονικά δε θα έπρεπε να σοκάρουν αλλά να θεωρούνται ως η φυσιολογική πορεία μιας αδιάφορης παιδαγωγικά και ηθικά κοινωνίας.

Η αδιαφορία αυτή είναι έκδηλη στον τρόπο διαπαιδαγώγησης του παιδιού. Δεν απαιτείται υψηλή μόρφωση ή ευφυΐα για να καταλάβουμε ότι ένα παιδί που μεγαλώνει βλέποντας ή καταναλώνοντας βία, ως ενήλικας θα έχει προδιάθεση προς αυτή. Όμως οι δολοφονίες, οι σκοτωμοί, η βία, η εγκληματικότητα εν γένει είναι με διαφορά η πιο συχνή υπόθεση ενός σήριαλ ή μίας ταινίας της τηλεόρασης και του κινηματογράφου. Και αν θα μπορούσε να ισχυρισθεί κάποιος ότι τουλάχιστον σ' αυτή τη βία το παιδί δε συμμετέχει και είναι παθητικός δέκτης, στα video game συμμετέχει και μάλιστα αρκετά παραστατικά, ασκώντας το ίδιο βία, έστω και εικονικά.

Ο Δαρβίνος γνώριζε καλά τη **δύναμη του εντυπωτικού μηχανισμού στην πρώιμη νεότητα**: «Αξίζει ιδιαίτερης προσοχής το γεγονός ότι ένα πιστεύω που εντυπώνεται στο νου σταθερά κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής, ενόσω ο εγκέφαλος είναι εύπλαστος, φαίνεται να αποκτά σχεδόν χαρακτήρα ενστίκτου. Αυτή η δύναμη της κατήχησης» συνεχίζει ο Δαρβίνος «δεν οδηγεί μόνο στην υιοθέτηση ηθικών κανόνων αλλά και στην αναμφισβήτητη αποδοχή ορισμένων παράλογων κανόνων διαγωγής που παρατηρούνται σε πολλούς ανθρώπινους πολιτισμούς».

Αξίζει να τονίσουμε τη **δύναμη της όρασης στη μαθησιακή λειτουργία**, προκειμένου να κατανοήσουμε ακόμα περισσότερο τη σημαντικότητα του ζητήματος.

Η παιδαγωγική λειτουργία είναι κομβική για οποιαδήποτε κοινωνία που επιθυμεί να βελτιωθεί πολιτισμικά. Η ηθική διαπαιδαγώγηση ακόμη περισσότερο.

Η παιδαγωγική λειτουργία είναι κομβική για οποιαδήποτε κοινωνία που επιθυμεί να βελτιωθεί πολιτισμικά. Η ηθική διαπαιδαγώγηση ακόμη περισσότερο.

Η τάση να θεωρείται η ηθική διαπαιδαγώγηση ως κάτι το παλιομοδίτικο δεν μπορεί παρά να προσκρούει στην απλή σκέψη: είναι δυνατόν **μια κοινωνία να μην καταλήξει σε «κόλαση» όταν εκλείψουν οι ηθικοί κανόνες που τη συνέχουν**; Μια κοινωνία γεννιέται από τις σχέσεις που αναπτύσσουν τα μέλη της μεταξύ τους. Ακόμη και ετυμολογικά αυτό είναι που την προσδιορίζει: ο μερισμός. Μπορεί όμως μια σχέση να σταθεί χωρίς κανόνες αλληλοσεβασμού; Μια σχέση βίας και καταδυνάστευσης δεν είναι σχέση μερισμού **αντιθέτως οδηγεί σε αποσύνθεση της κοινωνικής σχέσης**.

Όταν λοιπόν ο πρωταγωνιστής-ήρωας μιας ταινίας, που προτυποποιείται στη συνείδηση του παιδιού, σκοτώνει καμιά σαρανταριά σε κάθε ταινία, ή είναι κάποιος επαγγελματίας δολοφόνος που έχει όμως μετανοήσει ή και όχι, ή είναι ένας κλέφτης που τα καταφέρνει μια χαρά στο τέλος, έχοντας και μια γυναίκα (που πολλοί ίσως να ονειρεύονταν) στο τέλος καταγοητευμένη από τις ικανότητές του, τότε γιατί το παιδί ή και ο έφηβος να μην το μιμηθεί; Όταν μάλιστα αυτό το πρότυπο επαναλαμβάνεται και “ξανα-επαναλαμβάνεται” στις περισσότερες ταινίες, γιατί όταν το βλέπουμε να υιοθετείται στην πράξη σοκαριζόμαστε;

Μία πρόταση θα ήταν η δημιουργία ζωνών στην τηλεόραση με σήμανση ως ακατάλληλη ή αυστηρώς ακατάλληλη για κάθε ταινία όπου κυριαρχεί η ωμή και παράλογη βία και εγκληματικότητα. Αυτό δεν μπορεί παρά να περιλαμβάνει (ακόμη περισσότερο) τα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

Όμως το βασικό αίτημα πρέπει να είναι η έναρξη ενός κοινωνικού διαλόγου γύρω από τη ροπή του πολιτισμού μας προς την επιθετική – αναίτια βία.

Γιατί αυτή η έλξη του κόσμου προς αυτή;

Όμως το βασικό αίτημα πρέπει να είναι η έναρξη ενός κοινωνικού διαλόγου γύρω από τη ροπή του πολιτισμού μας προς την επιθετική – αναίτια βία. Γιατί αυτή η έλξη του κόσμου προς αυτή; Ακόμα και η καταστροφή που υφίσταται το περιβάλλον εμπεριέχει αυτή την αναίτια βία. Από πού πηγάζει; **Γιατί τα κοινωνικά μας πρότυπα είναι κυριαρχικά και όχι φιλικά και αβλαβή-συνεργατικά;** Γιατί ο σημερινός μεγαλύτερος και με διαφορά παραγωγός πολιτισμικών προτύπων, ο κινηματογράφος είναι τόσο βίαιος και γιατί αυτή του η βία πουλάει τόσο πολύ;

Η καπηλεία της «ηθικής» όπως χρησιμοποιήθηκε ως σημαία από εξουσιαστικές ελίτ (κοσμικές ή θρησκευτικές) κατάφερε να την κάνει μια αντιπαθητική λέξη (όχι έννοια) στα αυτιά των περισσότερων, αφού ταυτίστηκε ως εργαλείο ελέγχου – εξουσίας. **Το βαθύτερο όμως νόημα της ηθικής παραμένει η φιλαλήθεια και η ανιδιοτέλεια, ο αλτρουισμός.**

Η διαπαιδαγώγηση πάνω στις ορθές ανθρώπινες αλλά και περιβαλλοντικές σχέσεις μέσα στο σχολείο και την οικογένεια δεν αποτελεί ένα παρωχημένο και παλιομοδίτικο αίτημα **αλλά πρόδηλη ανάγκη**. Δεν επιτρέπεται οι γονείς να βάζουν ένα βρέφος να παρακολουθεί ταινίες (που στην πλειοψηφία τους περιέχουν βία) μόνο και μόνο για να παραμένει ήσυχο και να μην ενοχλεί. Αυτό πέρα από το ό,τι του αφαιρεί μελλοντικά τη δυνατότητα συγκέντρωσής του (ο εγκέφαλός του εθίζεται σε γρήγορη εναλλαγή εικόνων και δεν μπορεί για παράδειγμα να απολαύσει ή να συγκεντρωθεί σε ένα βιβλίο) το εκπαιδεύει στην υιοθέτηση της βίας ως κάτι φυσιολογικό, αφαιρώντας του την κριτική του ικανότητα για τα επιτρεπτά της όρια.

Κανονικά κάθε ζευγάρι που παντρεύεται θα έπρεπε να επιμορφώνεται από κοινωνικούς λειτουργούς τόσο για τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών όσο και για τη μεταξύ τους σχέση.

Κάτι τέτοιο βέβαια απαιτεί την επιθυμία της κοινωνίας να υλοποιηθεί. Όπως όμως έγραφε ο βιολόγος Ernst Mayr: **«προσωπικά δε βλέπω πως μπορεί να επιτευχθεί ένα ανώτερο πρότυπο ηθικής συμπεριφοράς σε έναν πολιτισμό, αν απουσιάζει η διάθεση για να υλοποιηθεί».**

25 Απριλίου 2009,

Μαυρουλέας Γιώργος, Πολιτικός Επιστήμονας
Μέλος της ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ